

SZABÓ KRISZTIÁN*

A védőhatóságról

Az eljárás tisztességességének egyik eleme, hogy a terhelt védelemhez való joga hatékonyan érvényesüljön.¹ Az Emberi Jogok Európai Bírósága a hatékony védelemmel összefüggésben már korábban kimondta, hogy ezt a terhelti jogot a szabadságelvonástól kezdődően szükséges biztosítani, és a kihallgatás megkezdését megelőzően ez a jog már feltétlen érvényesítést kíván.² Mindenképpen előrelépés, hogy a 2017. június 13. napján elfogadott új büntetőeljárás törvény (2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról, a továbbiakban: új Be.) 3. § (1) bekezdésében a terhelt *hatékony* védelemhez való joga jelenik meg, szemben a jelenleg sokszor csak formálisan megvalósuló védelemmel.³ Ez azért is örvendetes fejlemény, mert a jelenlegi rendszer indokolt kritikájaként fogalmazható meg a védelemhez való jog „*jogállami szempontból megnyugtatónak nehezen nevezhető*” szabályozása.⁴ A hibás, gyenge védői tevékenység, az inkompetencia ráadásul a téves elítélések, az ún. justizmordok egyik okát jelenti.⁵ A hatékony védelem szempontjából alapvető követelmény, hogy a védekezés kifejtése ne függjön, ne függhessen a nyomozó hatóság vagy az ügyészség tetszésétől. Kívánatos ez az anyagi igazság elérése céljából is, ahogyan azt már 1901-ben megjelent művében Balogh Jenő kir. táblai bír. egyetemi tanár is leszögezi: „*a védelem nem csupán a terhelt egyéni érdekeinek szolgál, hanem közérdeknek is, annyiban, a mennyiben a valódi tényállás kiderítését és az anyagi igazság érvényreemelését kívánja előmozdítani*”⁶. Azért, hogy a terhelt javára szolgáló bizonyítási anyag is hatóságilag nyerjen megállapítást, ezáltal az anyagi igazság és a védelem jogos érdekei kellően érvényre juthassanak, időről-időre megjelenik a büntetőeljárás szakirodalomban a közvédői hivatal, vagy védőhatóság létesítésének

* egyetemi docens, Debreceni Egyetem

¹ GÁCSI ANETT ERZSÉBET: *A fegyverek egyenlősége elv összetett vizsgálata a (hatékony) védelemhez való jog és a bizonyítékok értékelése mátrixában*. In: Gál Andor – Karsai Krisztina (szerk.): *Ad valorem: Ünnepi tanulmányok Vida Mihály 80. születésnapjára*. Iurisperitus Bt., Szeged, 2016. 90. p.

² Például *Salduz kontra Törökország ügy*, 2008. november 27-i ítélet (ügyszám: 36391/02) 52. pont és *Dayanan kontra Törökország ügy*, 2010. január 13-i ítélet (ügyszám: 7377/03) 32. pont. A Salduz-ügyről lásd TÓTH MIHÁLY: *A büntetőjog pillérei és korlátai*. PTE ÁJK, Pécs, 2016. 199. p.

³ Be. 3. § (1) A terheltnek a büntetőeljárás minden szakaszában joga van a hatékony védelemhez.

⁴ KÓHALMI LÁSZLÓ: *A jogállami büntetőeljárás egy fontos kívánalma: a védelemhez való jog*. In: Elek Balázs–Háger Tamás – Tóth Andrea Noémi (szerk.): *Igazság, ideál és valóság. Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére*. DE ÁJK Büntető Eljárásjogi Tanszék, Debrecen, 2014. 261–262. pp.

⁵ FENYVESI CSABA: *A kriminalisztika tendenciái*. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 2014. 172. p.

⁶ BALOGH JENŐ: *Magyar bűnvádi eljárás jog*. Grill Károly Cs. és Kir. Udvari Könyvkereskedése, Budapest, 1901. (1901a) 299. p.

gondolata.⁷ Jelen tanulmányban az ezzel kapcsolatos lehetőségeket, elgondolásokat elemzem, noha magam is úgy vélem, hogy napjainkban ilyen hatóság szervezése egyrészt utópisztikus elképzelés, másrésztől valószínűleg túl sok érdeket sértene. A közvédői hatóság létesítése melletti érvek, az azok alapjául szolgáló gyakorlati tapasztalatok azonban több mint száz év távlatából is olybá tűnnek, mintha csak napjainkban vetették volna papírra azokat. Ez felhívja a figyelmet az eljáró hatóságok közhatalmi túlsúlyával szemben nem sok sikerre kárhozottatott mai ún. magánvédői rendszer hiányosságaira is.

I. A mentő-bizonyítás anyagának feltárása

Ahogy az 1907-es Magyar Jogi Lexikon kifejti: „Az anyagi igazság érvényesülése s a terhelt egyéni jogainak oltalma vezették a tvhozásokat egyrészt annak decretálására, hogy a bűnügyekben eljáró összes hatóságok és hatósági közegek, tehát a nyomozó, sőt a vádló hatóságok is, elfogulatlanul és pártatlanul kötelesek úgy a terhelt, mint a mentő s úgy a súlyosító, vmint az enyhítő körülményeket szolgáltatató adatokat egybegyűjteni s mérlegelni, másrészt annak megengedésére, hogy a terhelt mint önjogi ügyfél, jogtudó védőnek s ellenőriző szakértőnek a közreműködésével élhessen.”⁸ Már több mint száz esztendővel ezelőtt is kérdéses volt, hogy az eljáró hatóságok mennyiben tesznek eleget a feladatukká tett mentő-bizonyítási anyag beszerzésének. Nemcsak hazánkban merültek fel kérdések a szabályozás mikéntjével kapcsolatban. A nemzetközi büntetőügyi egyesület 1899-ben Budapesten megrendezett VIII. nagygyűlésén – amelyen olyan nemzetközi kitűnőségek is részt vettek, mint Liszt, Prins, Le Jeune – például az 1897-es francia törvény kapcsán foglalkoztak a problémával. A törvény egyik sarkalatos pontja volt a védelem jogainak biztosítása, amellyel összefüggésben megállapításra került, hogy nem biztosítja a mentő-bizonyítás anyagának a beszerzését, mert a nyomozás terjedelmét, a bizonyítás-felvétel irányát és kereteit a rendőrség határozza meg, s ha pedig elmulasztja a mentő bizonyítékok megállapítását, a terhelt ezt a későbbiekben csak ritka esetekben hozhatja helyre.⁹ Balogh a kongresszuson kifejtett véleményében részletesen kifejtette, hogy miért csak államilag szervezett közvédő hatóság felállítása révén oldható meg a probléma.

A mentő-bizonyítási anyag megszerzésével kapcsolatban a jelenleg még hatályos 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) két rendelkezést tartalmaz. A Be. 28. § (1) bekezdésének második mondata szerint az ügyész *kötelessége*, hogy mind a terheltet terhelő és mentő, mind a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményeket az eljárás minden szakaszában figyelembe vegye. Ebből arra vonható le következtetés,

⁷ ELEK BALÁZS: *Az igazság feltárása a büntetőeljárásban*. In: Elek Balázs – Háger Tamás – Tóth Andrea Noémi (szerk.): *Igazság, ideál és valóság*. Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére. DE ÁJK Büntető Eljárásjogi Tanszék, Debrecen, 2014. 50–74. pp.

⁸ MÁRKUS DEZSŐ (szerk.): *Magyar Jogi Lexikon VI. kötet*. Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1907. 960–961. pp.

⁹ BALOGH JENŐ: *A nemzetközi büntetőügyi egyesület budapesti nagygyűléséhez*. Jogtudományi Közlöny 1899/35, 243. p.

hogy az ügyésznek erre vonatkozóan felderítési és bizonyítási kötelezettsége is van, „a gyakorlatban azonban a mentő és enyhítő körülmények bíróság elé tárása mégis első-sorban a terhelte és a védőre hárul.”¹⁰ A Be. 50. § (1) bekezdésének d) pontja alapján a védő köteles a terheltet mentő, illetőleg a felelősségét enyhítő tények felderítését szorgalmazni. A helyzet tehát nem változott, a mentő-bizonyítás beszerzése az eljárás sikerében érdekelt ügyészség feladata, aki, mint a nyomozás ura és közvádó meghatározza a bizonyítás-felvétel kereteit. A védelem csupán szorgalmazhatja a mentő bizonyítékok beszerzését, de ki nem kényszerítheti és önmaga be nem szerezheti. Így aztán hiába csatlakozik a védő garanciális elemként az anyagi igazság megállapításához, Fenyvesi Csaba szavaival élve csak „valamilyest” jelenti ellenpólusát a nyomozó és vádhatóságnak.¹¹ Kérdés, hogy elvárható-e az ügyésztől, hogy a terhelő és mentő bizonyítékokat egyforma nyomatékkal derítse fel és vegye figyelembe az eljárás során. Több mint 150 esztendeje ezzel kapcsolatban Szalay László már papírra vetette az örökérvényű megállapítást: „De védelem és vádolás két olly különböző működése az észnek, hogy mindkettejét ugyanazon tárgy felett, ugyanazon személy, ugyanazon időben kielégítőleg nem gyakorolhatja.”¹² Ezt mintha manapság a jogalkotó elfelejtette volna.

Anakronisztikus Király Tibor gondolataival kapcsolatban Baloghot idézni, de a gyakorlati tapasztalatok fényében talán mégsem haszontalan vállalkozás. Király szerint a „védő jelenléte és fellépése a terhelt (vádlott) mellett biztosítja a vádló és a vádlott párharcában az egyensúlyt, a fegyverek egyenlőségét.”¹³ Balogh véleménye szerint – amellyel magam is messzemenően egyetértek – ezzel szemben: „Akármennyit hangoztatják is az elméleti szakférfiak az ügyfélegyenlőségnek kívánatos voltát, bizonyos, hogy korunknak állami közvádójával és a védelemnek ez idő szerinti szervezete mellett ez az egyenlőség a gyakorlatban, a dolog lényegét tekintve egyáltalában nem érhető el.”¹⁴ Ez az összevetés is rámutat arra, hogy büntető eljárásjogunk alapvető kérdései az elmúlt évszázadokban alig változtak. A hatóságok rendelkezésére álló eszközök, mint például a titkos, nyílt nyomozási cselekmények, kényszerintézkedések fogantatásának lehetősége, a védelem számára nem biztosítottak, így jogegyenlőségről még csak megközelítőleg sem beszélhetünk vád és védelem között.¹⁵

A fegyveregyenlőség hiánya leginkább abban érvényesül – és meggyőződésem szerint ezt a favor defensionis egyetlen összetevője sem képes kiegyenlíteni –, hogy Balogh szavaival élve „nincs biztosítva a tényállásnak a védelem szempontjából való teljes felderítése és a mentő bizonyítás anyagának beszerzése és hatósági megállapítása, a mi pedig a védelem hathatós kifejtésének egyik feltétele.”¹⁶ A nyomozás sikerében érdekelt hatóságoknak még erre irányuló kifejezett szándék hiányában is lélektanilag a terhelt bűnösségének alátámasztására szolgáló bizonyítási anyag összegyűjtése a fontosabb, mint az ez ellen ható tények feltárása. Meglepődnék, ha ma bárki is úgy gondolná, hogy

¹⁰ HOLÉ KATALIN – KADLÓT ERZSÉBET (szerk.): *A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény magyarázata I. kötet*. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2007. 233. p.

¹¹ FENYVESI CSABA: *A védőügyvéd*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2002. 43. p.

¹² SZALAY LÁSZLÓ: *Publicista dolgozatok II. kötet*. Pest, 1847. 111. p.

¹³ KIRÁLY TIBOR: *Büntetőeljárás jog*. Negyedik átdolgozott kiadás, Osiris Kiadó, Bp., 2008, 133. p.

¹⁴ BALOGH 1901a, 317. p.

¹⁵ Erről részletesen: FENYVESI 2002, 43. p.

¹⁶ BALOGH JENŐ: *Viszony a terhelt és védő között*. Ügyvédek Lapja 1901/26 (1901b), 4. p.

a nyomozó hatóságok és az ügyészség ugyanolyan mértékben és mélységben igyekeznek a mentő körülményeket felderíteni, ahogy azt a terhelő adatokkal teszik. Balogh munkásságát vizsgálva megállapítható, hogy ez még az 1896-os Bünvádi Perrendtartás idején sem volt így, pedig annak 9. §-a kifejezetten előírta, hogy az eljáró hatóságok a terhelő és súlyosító, valamint a mentő és enyhítő körülményeket *egyenlő gondossággal* kötelesek figyelembe venni.¹⁷ Amennyiben pedig a mentő-bizonyítás anyagának feltárását és összegyűjtését a védelem feladatának tekintjük, úgy az a kérdés merül fel, hogy ennek ellátásához megfelelő jogosítványokkal van-e felruházva a terhelt és védője. Ahogy Balogh idejében, úgy ma is helytálló az a megállapítás, hogy a nyomozás anyagát a terhelt és a védő nem ismeri, arról majd csak az iratismertetéskor szerez tudomást. Erre tekintettel a mentő bizonyítás anyagának beszerzése gondot jelent, hiszen a legtöbb esetben nem ismert a védelem előtt, hogy pontosan milyen tényeket kellene cáfolni vagy bizonyítani az eljárás ezen szakaszában. Az pedig, hogy a védelem az eljárás bírósági szakaszában már többé-kevésbé azonos, vagy legalábbis összevethető jogokkal vesz részt az eljárásban, mint a közvédlő, igazából nem sokat nyom a latba. Ma is igaz: „*Még ha a vádirat annyira objective van is szerkesztve, hogy kidomborítja a bizonyító anyagnak a védelem javára szolgáló részeit is: a mentő bizonyítékoknak beszerzése az eljárásnak ebben a szakaszában már gyakran elkésett*”¹⁸. Minderre tekintettel az is nyilvánvaló, hogy a mentő-bizonyítás anyagának védelem általi beszerzése soha nem lehet olyan hatékony, mint a hatóságok által közhatalmi jogosítványok érvényesítése révén megszerezhető, a vádat alátámasztó bizonyításé. Nehezen cáfolható tehát Balogh azon kijelentése, miszerint „*erre csak hatósági jogkörrel felruházott védő lehet teljesen alkalmas: a mi épen a legfőbb indok a közvédő-hatóság szervezete mellett.*”¹⁹

II. A közvédői hivatal

Egyes szakirodalmi források hazánkban a közvédői hatóságok létesítésének elképzelését *Széchenyi István* Stádium című művéhez kötik.²⁰ Azonban a Stádium 172-196. oldalain a törvényes pártvédről van szó, és elsősorban a szabad ügyvédválasztás jogáról értekezik Széchenyi, nem is kifejezetten büntetőügyek vonatkozásában, ami tehát nem azonos a védőhatóság létesítésének kérdésével.²¹ A védőválasztás szabadsága egyebekben sem biztosíthatja azt, hogy a védelem valóban hatékonyan jusson érvényre az eljárásban. A mai napig helytállónak tartom *Balogh* azon megállapítását, miszerint „*az ügyvédi kar fizikailag nem képes a védelem összes tennivalóit teljes pontossággal és lelkiismeretességgel elvégezni minden olyan esetben, melyben a védőnek közreműködése a terhelt jogos érdekében szükséges lenne.*”²² Nem áll ugyanis rendelkezésére azon szervezetrendszer és

¹⁷ VARGHA FERENC – ISAÁK GYULA: *A Bünvádi Perrendtartás*. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1928. 8. p.

¹⁸ BALOGH 1901b, 5. p.

¹⁹ BALOGH 1901b, 301. p.

²⁰ HOLÉ – KADLÓT 2007, 86. p.

²¹ Erről részletesen: SZÉCHENYI ISTVÁN: *Stadium*. Lipcse, 1833. 172-196. p.

²² BALOGH 1901b, 4. p.

hatósági jogkör, amelynek révén az eljáró hatóságok a bizonyítást lefolytatják. A védő megkereséseit senki sem köteles teljesíteni, személyi jellegű bizonyítási eszközök beszerzését legfeljebb csak indítványozhatja, de ez az eljáró hatóságokat nem köti, a hatályos Be. szerint is legfeljebb csak szorgalmazhatja a mentő körülmények feltárását, de jogában nem áll – és hatósági szervezetrendszer hiányában nem is állhat – ennek kieszközölése.

Ugyanakkor bármilyen meglepőnek is hat, korábban gyakorlatilag megvalósult a közzvédelem Magyarországon, ahol 1871-ig a törvényhatóságok választott tisztii ügyészei végezték hivatalból a védelem tennivalóit. Manapság az alapvető jogok biztosa az AJB–3107/2012. számú ügy kapcsán készített jelentésében az állam által finanszírozott vádhatóság mellett létrehozandó, az ügyészséghez hasonló eljárási jogosultságokkal rendelkező védői feladatokat ellátó költségvetési szerv, ún. védőhatóság szervezését már lehetetlennek és egyben feleslegesnek tartja.²³ Ugyanakkor ha egybevetjük azokat az érveket, amelyeket az 1896-os Bűnvádi Perrendtartás idején felhoztak a védőhatóság létesítése mellett és a mai gyakorlati tapasztalatokat, úgy nagyfokú egyezéseket találunk.

A XIX. században a közzvédői hivatal szervezése mellett külföldi és hazai szerzők is állást foglaltak. Carrara a pisai egyetemen tartott egyik tanévnyitó beszédében, a német és osztrák szakirodalomban *Meyer*, *Friedmann* és *Ortloff* fejtette ki részletesen a közzvédők megszervezésének szükségességét.²⁴ Hazánkban *Balogh Jenő* és *Jellinek Arthur* szorgalmazták ezirányú törvényhozási intézkedések megtételét. A kiindulási alap az, hogy a büntetőeljárásban a védelem kifejtése és a mentő bizonyítás anyagának megszerzése éppúgy közérdek és az anyagi igazság megállapítását célozza, mint az állam által szervezett vádképviselet.

Jellinek Arthur 1883-ban publikált javaslata szerint a terhelt védelmét az elővizsgálat alatt főszabály szerint a közzvédő látná el. A közzvédőt minden vizsgálati cselekményre idézni lenne köteles az eljáró hatóság, s azon minden esetben meg is kell jelennie. A tanúkhöz és a szakértőkhöz kérdést intézni joga, és a felvett jegyzőkönyvek valóságghú felvételére ügyelni kötelessége volna. A terhelttel ellenőrzés nélkül érintkezhetne, ugyanakkor kötelessége is volna a fogva lévő terhelttel a kapcsolatot 24 órán belül felvenni és az ügyről tájékozódni. Ezek a jogok a magánvédőt is megilletnék. A lényeges különbség abban áll, hogy a közzvédő „*az államrendőri, és hatósági közbiztonsági közegeket a vádlott érdekében nyomozás megtételére megkeresheti, s hivatalos megkeresésének a törvény korlátain belül minden közigazgatási hatóság megfélelni tartozik.*”²⁵ A magánvédő ilyen, a hatóságokat kötelező jogosítvánnyal értelemszerűen nem rendelkezne, csupán indítványtételi jog adatna számára, hogy a közzvédőnél a nyomozási cselekmény kieszközölje. A közzvédői hivatal *Jellinek* elképzelése szerint választás útján 5 évre volna betölthető, többek között legalább 3 év ügyvédi működés feltételével. A közzvédői hivatal ellátása idején a közzvédő nem járhatna el magánvédőként, és megválasztásától számított 10 éven belül nem fogadhat el olyan hivatalt, amely a kormány kinevezésétől vagy megerősítésétől függ.

²³ Az alapvető jogok biztosa az AJB–3107/2012. számú ügyben készített jelentése, 37. p.

²⁴ Ezzel összefüggésben lásd: MÁRKUS 1907, 962. p. és BALOGH 1901b, 5. p.

²⁵ JELLINEK ARTHUR: *Törvénytervezet a Büntető Törvénykezési Rendtartásról*. Jogtudományi Közlöny 1883/19, 148. p.

Balogh Jenő elképzelése szerint a védőhatóság feladata lenne a nyomozás és a vizsgálat során a védelem ellátása az anyagi igazság érvényre juttatása, a tényállásnak minden oldalról való kinyomozása és megállapítása céljából. Ennek során az eljárása nem függene a terhelt akaratától, mert a védőhatóság eljáró tagja éppúgy nem a terhelt meghatalmazottja lenne, mint ahogy az ügyészség sem a sértett képviselője. Ekként „*az igazságügyi érdekeknek volna hivatott mandatóriusa, a ki nem a terheltnek önző és gyakran jogtalan érdekei szerint, hanem mindig a tárgyi igazság érdekében járna el.*”²⁶ A terhelt és a magánvédő ugyanis többnyire eltitkolja a tényállásnak egyes részeit, a közvédő azonban kizárólag az anyagi igazság érvényre jutását szolgálná eljárásával. Éppen ezért a védőhatóságot az ügyészségével lehetőleg azonos perjogi hatáskörrel kívánja felruházni, ennek keretében különösen a nyomozás és a vizsgálat iratait bármikor megtekinteni, jelen lenni mindazon nyomozási cselekményeknél, ahol az ügyész jelen lehet, továbbá a rendőri hatóságot a védelem bizonyítékainak kinyomozása és megállapítása végett ugyanolyan hatállyal megkeresni, mint ahogy azt az ügyészség megteheti a terhelt bizonyítási anyag tekintetében. Ez gyakorlatilag azt jelentené, hogy a védőhatóság is rendelkezhetne a rendőrséggel. A terheltnek továbbra is joga lenne magánvédőt választani, aki a közvédő mellett járna el az eljárásban. A fiatalkorúak esetében minden esetben a védőhatóság látná el a védelmet.²⁷

III. Záró gondolatok

Az új Be. 3. § (6) bekezdése az ügyészség mellett immár a bíróságot és a nyomozó hatóságot is nevesíti, mint akiknek kötelessége a terheltet mentő és a büntetőjogi felelősséget enyhítő körülményeket hivatalból figyelembe venni, ezzel az anyagi védelem hangsúlyosabban érvényesül. Ez tehát előrelépés a hatályos törvényhez képest, ahol még csak az ügyészt terheli ezen kötelezettség. Talán érdemes lett volna annak törvénybe iktatása is, hogy ez egyben a mentő-bizonyítás anyagának felderítésére és összegyűjtésére vonatkozó kötelezettséget is magában foglal. Az új Be. 42. § (4) bekezdésének *d)* pontja alapján a védő továbbra is köteles a terheltet mentő, illetőleg a felelősséget enyhítő tények felderítését *szorgalmazni*. Nincs tehát változás abban, hogy a védelem a mentő-bizonyítás anyagának feltárását kikényszeríteni nem tudja, csupán indítványozhatja. A magam részéről viszont pont ebben látom a közvédői hivatal lényegét és egyben az elgondolás létjogosultságát, hogy a mentő-bizonyítás beszerzése ne a nyomozó hatóság és az ügyészség belátásán múljon, az kieszközölhető legyen. Ebben a vonatkozásban a fegyveregyenlőség korántsem biztosított, még akkor sem, ha nem azonos, hanem egymással összevethető jogositványokat keresünk. Az új Be. ebben a vonatkozásban tartalmaz előremutató elemeket, mint például a magánszakértői vélemény beszerzésének lehetőségét, és szakvéleményként történő értékelését az eljáró hatóságok meggyőződésétől függetlenül, de ezt még mindig kevésnek érzem.²⁸

²⁶ BALOGH 1901b, 5. p.

²⁷ Balogh Jenő előadásáról beszámol: *A gyermekvédők kongresszusa*. Budapesti Hírlap, 1899. szeptember 16., 8. p.

²⁸ ELEK BALÁZS: *A bírói meggyőződés és a megalapozott tényállás összefüggései*. JURA 2014/1, 40–55. pp.

Fenyvesi a közbiztonsági hivatallal szembeni ellenérvek körében többek között azt fogalmazza meg, hogy a „*hazai hagyományok sem teszik lehetővé egy ilyen új intézmény bevezetését, mert a társadalom kellő bizalmat ezen intézmény kereteiben működő védőkkel szemben nem táplálna.*”²⁹ Ebben a megközelítésben érzésem szerint egy kicsit visszatükröződik az új jogintézményektől, módszerek alkalmazásától való idegenkedés is.³⁰ Úgy vélem, hogy ez a bizalom könnyen megszerezhető volna, ha szemben a jelenlegi magánvédői jogosítványokkal a társadalom azt érezné, hogy egy büntetőeljárásban a mentő-bizonyítás anyaga a védőhatóság közreműködésével éppúgy hatóságilag felderíthető és felhasználható, mint ahogyan a jelenleg a terhelő adatok feltárása történik. Védői munkám során gyakran tapasztalom, hogy milyen reménytelen helyzetben vannak azok a terheltek, akiknek a mentő bizonyítási anyagok beszerzésére vonatkozó indítványukat az eljáró hatóságok túlnyomó részt lesöprik az asztalról, legyen szó akár ellenőrző szakértő bevonásáról, vagy pusztán arról, hogy az eljáró hatóságok a titkos információgyűjtés keretében rögzített telefonbeszélgetések közül „kimazsoláznak” egyeseket, de az azt megelőző beszélgetéseket nem teszik nyílttá, sőt meg is semmisítik, amelyek magyarázatot adhatnának a valódi tartalomra, esetleg a megalapozottan feltehetően fedett nyomozó felbujtására elkövetett bűncselekmények esetében ez a fontos mentő körülmény marad felderítetlen.

Megítélésem szerint az anyagi igazság kiderítéséhez az visz közelebb, ha a mentő-bizonyítás anyagának beszerzését a védelem nem csupán szorgalmazhatja, hanem valamilyen megoldás révén kieszközölheti az eljárásban. Az, hogy ez a jelenlegi magánvédői rendszer keretében, vagy közbiztonsági hivatalok felállításának útján történik, nézetem szerint másodlagos kérdés.

A szerző ezúton szeretne köszönetet mondani Papp László egyetemi adjunktusnak (DE-ÁJK Jogtörténeti Tanszék) a jelen tanulmány elkészítéséhez nyújtott értékes segítségéért.

²⁹ FENYVESI 2002, 169. p.

³⁰ Az új módszerektől való idegenkedés eklatáns példaként hozhatjuk fel az ún. prediktív rendszert. A BRFK III. kerületi Rendőrkapitányságának munkatársai 2006-ban létrehoztak egy olyan programot, amely a bűncselekmények előrejelzésére szolgál. A programot jelenleg is használják, a rendőrségi gyakorlatban történő bevezetésére tett erőfeszítések azonban eddig sajnos semmilyen eredményre nem vezettek. Az Egyesült Államokban két évvel a magyar program megalkotása után létrehoztak egy hasonló elvek alapján működő programot, amelyet viszont a rendvédelmi szervek világszerte egyre szélesebb körben alkalmaznak. Erről részletesen: MÁTYÁS SZABOLCS: *A térinformatika a hazai rendvédelmi szervek gyakorlatában*. In: Balázs Boglárka (szerk.): *Az elmélet és a gyakorlat találkozása térinformatikában VIII*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2017. 217–222. pp.